

zavoljo tega na misel priti, da jej ni prav nobene potrebe in da nam bode brez truda in prizadevanja obilnega pridelka dajala; tega ne, ker tudi ona ob samem zraku in površno prirejeni zemlji shajati ne more. Ravno tako, če prav v manjši meri kot druge poljske rastline in sadeži, potrebuje in zahteva tudi ajda primernih in potrebnih redilnih in gnojilnih tvarin za svojo rast in dozorevanje, za kar naj se ji opustošena zemlja, kamor se ima posejati, pred setvijo primerno tudi pognoji. Če ajdi njivo pognojimo, koristi to tudi pozneje na ajdovišče posejanim poljskim sadežem, ker se s tem zemlja zboljša, njiva pa pod krepko in čvrsto rastjo ajde plevela očisti, ker med krepko rastečo ajdo za plevel prostora ni, ker ga ta toliko kot popolnoma vniči in zaduši. So kraji, na pr. Belgija, kjer v povedani namen kmetovalci prav pogostoma svoje njive z ajdo nasevajo, da jih plevela in glote očistijo. Sosebno travje pernato plevelje ajda iz njive, če je bila poprej ž njim tudi že vsa preraščena, hitro odpravi. Ob takih prilikah se za ajdovo setev njiva prav močno in dobro pognoji, da more hitro in krepko rasti; kolikor lepša bila je na taki njivi ajda, toliko bolje se pozneje na nji tudi ozimina obnese. Napredni kmetovalci sejejo navadno na ajdovišče rž, katera, če ne še boljše, se vsaj gotovo tako dobro, kot na pošteno prirejenih pralah, obnese in obilnega pridelka daje.

(Konec prihodnjic.)

Ohranitev nagnjitega krompirja.

Ker je dandanes bolezen krompirja tako močno razširjena, pride velikokrat, da ves pridelek gre pod zlo. S takim nagnjitim krompirjem dostikrat ne vé kmetovalec, kam ga uporabiti o tako prilično kratkem času. S početkom ga kuha prešičem, ko je še malo nagnjit, a bolezen (gnjiloba) njegova se kaj naglo širi, tako, da krompir tudi za prešiče ni več, ker ves v prav kratkem času popolnoma segnjije; mora se kar zavreči brez vse koristi.

Nagnjiti krompir se pa lahko brez vseh stroškov nadaljnega segnitja obvaruje v onih krajih, kjer iz češpelj slivovko napravljajo. Znano je, da se velikokrat in vsakrat pri zavednih kmetovalcih spravi ona masa, ki ostane pri kuhanju, destilaciji slivovke, za krmenje prešičev čez zimo in na spomlad, ko je malo krme isti čas za nje. Tak ostanek destilacije (kuhanja) prešiči kaj radi jedó in tečen je. Ta ostanek pa služi lahko tudi za ohranitev nagnjitega krompirja; spravimo ga navadno v odprte kadi, saj se ne pokvari, in pri porabi je kaj lahko iz posode jemati.

Kadi, v katero hočemo nagnjiti krompir dati, ne smemo do vrha s kuhanjem napolniti, ker veliko prostora krompir vzame. Še boljše pa je, da se najprej nagnjiti krompir nameče v kad ter potem zalije do vrha z mrzlim kuhanjem (ostankom destilacije). Tako spravljeni nagnjiti krompir ne gnjije dalje, ampak popolnoma jenja. Kasneje se opazi, da je krompir kisel, pa vendar ga prešiči kaj radi jedó. Jemlje se ga vsakrat sproti iz kadi, kolikor se ga potrebuje za eno kuhanje. Kuha se nerad, zato ga je treba na drobno razrezati, da se hitreje skuha. Tako spravljeni krompir ostane vse leto dober za krmenje prešičev, in rabi se ga s prav dobrim vspehom, kar veliko odleže. Poskusite kmetovalci, ki imate priliko, vspeh bo dober in gotov.

Josip Urbančič.

Na Slapu dne 23. julija 1882.

„Polystigma rubrum Tul.“ in „Exoascus pruni“, dve češpljevemu drevju škodljivi glivi.

Letošnjo spomlad obetalo je prebivalcem tukajšnjega pohribja češpljevo drevje obilnega in lepega dohodka; bilo je izredno bršeno in ob času cvetja belo, kot bilo bi sè snegom opadeno. Nastalo je pa ob cvetju deževno in burijato vreme, v kakoršnem so tudi češplje ocvele. Nastavek sadkov bil je pri vsem tem prav obilen in lep; pozneje pričeli so pa sadki divjati in se rožičiti, kakor pravimo: „v kilavce“ iti. Up obilnega pridelka splaval je zopet za eno leto ubogemu seljaku po vodi. Za tukajšnje marljivo ljudstvo je pa to hud udarec, ker so češplje najglavnejši vir, iz katerega se ob dobri letini dobrih denarjev skupiti more. Ta neprilika je pa še tem občutljivejša, ker so bile tukaj že tri sporedne — gledé sadja — izredno slabe letine.

Čudno je pa to, da bodo ob vodi in po nižavah, koder je ob cvetju in pozneje še precejšnja slana nastajala, tudi letos po nekoliko češpljevega pridelka med tem, ko so više po brežinah, kodar slane ob tem času bilo ni, vsa drevesa (češplje) vsakega sadeža toliko kot popolnoma gola in prazna.

Še druga nadloga je prišla na tukajšnjem pohribju letos čez češpljevo drevje. Pred dobrim poldrugim mesecem pričelo je dobivati listje na češpljevem drevju nemudoma nekako čudno, rudečkasto-rujavo barvo, katera je izvirala od nekih lis enaka barve, koje so se začele na listji prav goste kazati in so vedno večje prihajale. Nasledek temu je, da listje prične rumeneti, ter slednjič črno-rujavo postane, se nekoliko zgrbanči, posuši in prezgodaj odpade. Nekatera drevesa so se že dosedaj deloma osula, a se še bolj in bolj vsipljejo, kar mora gotovo drevju ob tem času zelo škodljivo biti.

Te žalostne prikazni bile so mi povod, da sem danes teden nekoliko tacega perja in vršičkov odbral, ter jih našemu vrlemu strokovnjaku in učenjaku gosp. Fr. Erjavcu, c. kr. profesorju više realke v Gorici, s prošnjo poslal, da bi hotel reč dobrohotno preiskati in nam rezultat le-sem blagovoljno naznaniti, kar je tudi ta velezasluženi domoljub pretekli teden storil, za kar mu bodi tukaj najiskrenejša zahvala izrečena.

On mi piše od besede do besede tako-le:

„Na Vaše vprašanje drage volje odgovarjam:

Vzrok bolezni na češpljevem listju v Vašem kraju je neka gliva „Polystigma rubrum Tul.“ imenovana. Pomladno vreme je moralo letos razvitku te glive biti pri Vas jako ugodno, ker se je gliva tako nenavadno močno zvrгла. Gotovo je, da je gliva v taki množavi drevju škodljiva, ker se drevo ne more dovoljno hraniti in plodov zvržiti, in ker bolno listje pred časom odpade. Gliva se na odpadlem listju na tleh dalje razvija, in dá spomladi tros, iz katerega pri ugodnem vremenu nastanejo nove lise na listji.

Proti tej glivi ni družega pomočka, nego ogenj. Odpadlo listje naj se kolikor mogoče čisto pograbi in zažge.

Da so češplje pri Vas šle v rožiče, kriva je tudi neka gliva „Exoascus pruni“ imenovana. Ta gliva ni samo na kilavcih, temveč tudi v mladem lesu. Zato ni dosti, da se kilavci pobirajo in sežigajo, nego veje se morajo obrezati do starega lesa (ali enoletne odrastke — mladike — je treba sè škarjami postriči in požgati)“.

Tako je vrli gospod profesor zopet domačim sadje-rejcem v dveh zadevah z dobrim svetom na pomoč prihitel. Sedaj vemo, od kod letos tolika nezgoda na češpljevem drevju, katera je samo po tukajšnjih krajih kmetovalcem na stotine goldinarjev lepega dohodka požrla. Ravnajmo se toraj prav skrbno in strogo po bla-